

Európai útleveél az aktív polgári szerepvállaláshoz

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Üdvözljük az Európai Unióban, a világ első határokon átívelő, részvételi demokráciájában!

Az Európai Unió polgárként Önnek joga van arra, hogy befolyásolja azokat a szabályokat, amelyek 28 tagállam több mint 500 millió lakosára vonatkoznak. Talán most arra gondol: „ez nagyszerű, de hogyan szólhatok bele a dolgokba a gyakorlatban?” Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) azért készítette ezt a kiadványt, hogy közvetlenül megválaszolja ezt a kérdést, és kezdőcsomagot biztosítson az aktív polgári szerepvállaláshoz és az európai részvételi demokrácia megvalósításához.

Az EGZSB által összeállított „Európai útlevél az aktív polgári szerepvállaláshoz” kapcsolatot teremt az egyes polgárok, a civil szervezetek és ezek elképzelései, valamint az EU-intézmények és az egész kontinensre kiterjedő döntéshozatal között. A különféle részvételi módokhoz rövid útmutatókat, adatlapokat, háttérinformációkat, útbaigazításokat, iránytűket és eszköztárakat biztosít, és külön tájékoztatást nyújt az európai polgári kezdeményezésről, amely egy új, néhány éve létrehozott és igen erőteljesnek ígérkező mechanizmusa a határok feletti, közvetlen és digitális polgári hatalomgyakorlásnak.

A kiadvány legfontosabb célja, hogy segítséget és iránymutatást nyújtson Önnek álláspontja hangoztatásához azzal, hogy előbb néhány alapvető kérdés megválaszolását ajánlja: valóban uniós ügyről van szó, vagy jobb lenne inkább helyi szinten kezelni a kérdést? Ha pedig európai szinten terjeszti elő elképzelését, hogyan lehet azt a leghatékonyabban és legsikeresebben megvalósítani? Elegendő lehet egy egyszerű levél írni az

Ön európai parlamenti képviselőjének? Vagy petíciót kellene benyújtani az Európai Parlamenthez? Esetleg csatlakozni kellene egy civil szervezethez vagy akár politikai párthoz, és jelöltként indulni?

Ez a (23 nyelven elérhető) könyvecske segít az időzítésben (mikor kellene a tettek mezejére lépni?), a csapatépítésben (kivel kellene összefogni?) és az eszközválasztásban (a rendelkezésre álló részvételi eszközök közül melyiket kellene használni?), hogy érvényesülhessen az aktív polgári szerepvállalás és a részvételi demokrácia az Európai Unióban.

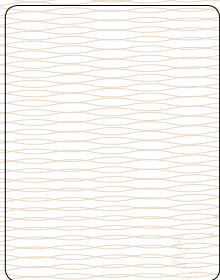
Az Ön hangja! Az Ön Európája! Az Ön útlevél az aktív polgári szerepvállaláshoz!

- 4 | **POLGÁRJOGI STÁTUSZOM**
Személyes adatok
- 5 | **RÖVID ÚTMUTATÓ**
Az aktív polgári szerepvállaláshoz
- 8 | **IRÁNYTŰ**
A helyi, regionális, nemzeti és nemzetek feletti szintű polgári szólásjog gyakorlásához
- 10 | **HANGOM EURÓPÁBAN**
Üdvözljük az európai politika nagyszínpadán
- 12 | **MEGFONTOLANDÓ KÉRDÉSEK**
Az elképzelés, a téma, az időzítés, a csapat és az eszköz
- 14 | **EURÓPAI ÜGYEK**
A mezőgazdaságtól a kutatásig
- 16 | **RÉSZVÉTELI ESZKÖZTÁR**
Panasztétel, tanácsadás, konzultáció, kezdeményezés és más módszerek
- 19 | **ÚTMUTATÓ AZ EPK-HOZ**
Az európai polgári kezdeményezés használata
- 28 | **NEMZETEK FELETT ÁTÍVELŐ HÍD**
Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
- 30 | **TÁMOGATÓKÖZPONT**
Civil társadalom és polgári média

POLGÁRJOGI STÁTUSZOM

Személyes adatok

Ez az **európai útlevél az aktív polgári szerepvállaláshoz** az alábbi személy tulajdona:

.....
(név)

.....
(elérhetőség)

A tulajdonos választójoggal rendelkezik itt (pipálja ki a megfelelőt):

- (település) .....
- (járás/régió/megye) .....
- ..... (ország)
- Európai Unió**
- ..... (egyéb politikai testület)
- ..... (egyéb politikai testület)

Nem biztos az állampolgári jogállásában? Tekintse át (utazáshoz használt) útlevelét vagy személyi igazolványát, vagy kérdezze meg lakóhelyén a tájékoztatásért felelős tisztviselőt. Ha ezzel a kiadvánnyal kapcsolatban további segítségre van szüksége, írjon az alábbi e-mail címre: citizensinitiative@eesc.europa.eu.

Ne feledje: ha Ön választójoggal rendelkezik, akkor vannak bizonyos részvételi (és más) jogosultságai is ahhoz, hogy hangot adjon véleményének. Ez a kiadvány alapfokú útmutatást nyújt az ezzel kapcsolatos eszközökhöz. Elsősorban az Európai Unió szintjével foglalkozik, ám utalást tesz és ötleteket ad az aktív polgári szerepvállalás helyi, regionális és nemzeti szintű lehetőségei kapcsán is.

A következő oldalakon jobban megismerkedhet jogaival, lehetőségeivel és a befolyásolási szintekkel.

RÖVID ÚTMUTATÓ

Az aktív polgári szerepvállaláshoz

1. Az Ön főbb jogai

Az „uniós polgár” státusz négyféle politikai jogot és szabadságot garantál:

- az EU területén belüli szabad mozgás, letelepedés és munkavállalás
- az EU-n kívül bármely tagállam diplomáciai képviseletének védelme
- **választójog és a választóhatóság joga helyi és uniós szinten bármely tagállamban**
- **részvétel az EU jogalkotási folyamatában például petíció benyújtásával az Európai Parlamenthez vagy európai polgári kezdeményezés szervezésével/támogatásával**

2. Egy kis történelem

Emlékszik még 1993. november elsejére? Ezen a napon az összes tagállam polgára új jogállást kapott mint „az Európai Unió polgára”. Ezen a napon a (gazdasági) „Európai Közösséget” felváltotta a (politikai) „Európai Unió”. Ez világszinten és történelemben is egyedülálló esemény volt: a Földön sehol nincs más olyan polgár, aki határokon átnyúló jogokkal rendelkezne ahhoz, hogy aktívan részt vegyen a nemzetállamok feletti jogszabályalkotásban. Az uniós polgárság hivatalos bevezetését a tagállamok polgárait megillető jogok és kötelezettségek fokozatos életbe léptetése előzte meg: 1957 óta szabad az utazás, az európai parlamenti választásokon történő közvetlen szavazás joga pedig 1979 óta létezik.

3. Még nem uniós polgár?

Egyetlen módja van annak, hogy az Európai Unió polgárává váljon. Ehhez az szükséges, hogy választó- és válaszható polgára legyen a (jelenleg) 28 tagállam egyikének. Ez azt jelenti, hogy ezt a jogállást nem szeresheti meg olyan személy, aki nem polgára valamelyik tagállamnak. Az uniós polgárság tehát kiegészíti a helyi, regionális és nemzeti polgárságot, de semmiképpen nem helyettesíti azokat. A polgárságra vonatkozó nemzeti szintű szabályozás azonban igen változatos az EU-ban: akár a választójogi korhatár terén (amely Ausztriában nem 18, hanem 16 év), akár a kettős polgárság korlátozását illetően (egyes tagállamokban ez a származáshoz kapcsolódik); illetve van, ahol akár több lehetőség is választható (a Feröer szigeteken élő dán polgárok számára például az uniós polgárság választható).

Aktiválja máris uniós polgárjogait!

Legyen tájékozott!

Talán már tudja: az Európai Unió egy meglehetősen bonyolult jogi és politikai rendszer. Fontos azonban, hogy Önnek joga van tudni, hogy pontosan mi történik ebben a rendszerben. Alapvetően minden, az Unióban zajló eseményről kérhet és kaphat tájékoztatást. Ezenkívül az összes EU-intézmény „dokumentumaihoz való hozzáférés” joga is megilleti. Ezeket a jogokat az Európai Unió Alapjogi Chartájának 42. cikke, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 15. cikke rögzíti.

Ha kérdése van az EU-ról, a „Europe Direct” szolgálat az Ön nyelvén ad választ [internet: <http://europa.eu/europedirect/>; tel.: 00 800 6 7 8 9 10 11 (munkaidőben)]. Írásban három munkanapon belül, internetes csevegés használatával pedig azonnal visszajelzést kap. A szolgáltatás részeként postán ingyenesen kézhez kaphat (bizonyos) uniós kiadványokat. Azonban ha gyakorlati problémamegoldásról, az uniós szakpolitikák megvitatásáról vagy jogi szolgáltatásról van szó, a „Europe Direct” szolgálat ad útmutatást.

További elérhető eszközökről a kiadvány „Hangom Európában” című fejezetében olvashat.

Vegyen részt konzultációkban!

Minthogy az Európai Unió szabályai és törvényei nagy hatással vannak mindennapi életünkre, fontos tudni, hogy jogszabályok írják elő azt, hogy az EU-ban a közsférában zajló döntéshozatali folyamat nyílt és párbeszéd jellegű legyen. Ezért az uniós intézmények kötelesek „az érdekképviseleti szervezetekkel és a civil társadalommal nyílt, átlátható és rendszeres párbeszédet” fenntartani (Lisszaboni Szerződés, 11. cikk (2) bekezdés), és „annak érdekében, hogy biztosíts[ák] az Unió fellépéseinek koherenciáját és átláthatóságát, az érintett felekkel széles körű előzetes konzultációkat folytat[ni]” (Lisszaboni Szerződés, 11. cikk (3) bekezdés).

„Az Ön hangja Európában” szolgálat egy helyen nyújt hozzáférést az európai politikaalkotási folyamatokhoz kapcsolódóan folyamatban levő konzultációkhoz és vitafórumokhoz: <http://ec.europa.eu/yourvoice>. Regisztráció után akár e-mailés értesítéseket is kérhet, illetve felkérést kaphat a hivatalos konzultációs folyamatban való részvételre is.

Cselekedjen!

Az Európai Unió modern részvételi demokrácia, amelyben a nyilvánosság mind közvetett (parlamenten keresztül), mind pedig közvetlen módon (részvétel révén) hatást fejt ki. Az EU alapvető chartái, szerződésai és jogszabályai megfelelnek az egyetemes emberi jogok chartájának, amely kimondja, hogy „minden személynek joga van a hazája közügyeinek igazgatásában [...] való részvételhez”. Sőt, a világtörténelemben először ez az elv nemzetek feletti szinten is megvalósul.

Más szóval: Ön teljes mértékben jogosult arra, hogy aktívan részt vegyen az EU politikaalkotási folyamatában, és részvételét örömmel is fogadjuk. Ennek egyik módja például az, hogy csatlakozik/támogat egy az Európai Parlamentben képviselt politikai pártot [www.europarl.europa.eu], vagy hogy petíciót intéz az EP-hez [petiport.europarl.europa.eu]. Az EU részvételi demokráciájának (jelenleg) legerősebb eszköze az európai polgári kezdeményezés [ec.europa.eu/citizens-initiative], amelynek segítségével Ön határozhatja meg, hogy mi szerepeljen az Európai Unió napirendjén.

IRÁNYTŰ

A helyi, regionális, nemzeti és nemzetek feletti szintű polgári szólásjog gyakorlásához

Kedves Szuperpolgár!

Sorsunk nincsen kőbe vésve! Önnek, ismerőseinek és mindannyiunknak feladatunk, hogy hallassuk a hangunkat – és városunkat, megyénket, országunkat, Európát és az egész világot (legalább valamivel) jobbá tegyük. Álljunk neki!

Szűkebb környezetem: a települési szint

Az aktív polgári szerepvállalás és a részvételi demokrácia szempontjából a lakóhely talán a legfontosabb szint. Az állami közigazgatásban a település a legalacsonyabb szint lehet, ám itt foglalkoznak olyan fontos kérdésekkel, mint a hulladékgazdálkodás, a helyi infrastruktúra, vagy esetenként akár az alapfokú oktatás és a szociális jóléti szolgáltatások. A települési szint ezenkívül szorosán összefonódik a nemzeti és európai jogalkotás szintjeivel, és kulcsfontosságú szerepet tölt be a különféle törvények és szabályok végrehajtásában.

Kérdezze ki a helyi önkormányzat tájékoztatásért felelős tisztviselőjét arról, hogy Ön hogyan és miként fejtheti ki a legnagyobb hatást!

Közel 90 ezer helyi demokrácia létezik az Európai Unióban. Ezek többsége jelentős részt vállal az adók beszedéséből, valamint polgáraiik különféle részvételi jogokkal való felruházásából – akár közvetett módon (politikai pártokon és helyi parlamenteken keresztül), akár közvetlen csatornákon (kezdeményezéseken és népszavazásokon) keresztül.

Régióm: a területi szint

A település és az ország szintje között (legalábbis a 28 tagállam közül 25 esetben) egy vagy több regionális kormányzati struktúra is elhelyezkedik. Az EU-ban jelenleg 1636 ilyen regionális demokrácia létezik. Egyes szövetségi tagállamokban a megyék jelentős önállósággal rendelkeznek: például saját alkotmányuk, kiterjedt jogalkotói hatáskörük és jelentős adóbevételek van. Más uniós tagállamokban pedig a megyék/régiók főként (nem választásokon alapuló) adminisztratív szerepet töltenek be.

További információkat a Régiók Bizottságától [cor.europa.eu], az Európai Unió regionális és helyi képviselőinek közgyűlésétől kaphat.

Attól függően, hogy az Ön lakóhelye szerinti megye/régió milyen jogállású, Önnek többé vagy kevésbé kiterjedt jogai vannak a politikai részvételre közvetett (politikai pártok és helyi parlamentek révén megvalósuló) és közvetlen módon (kezdeményezések és népszavazások révén).

Országom: a nemzeti szint

A nemzeti szint a legeslegfontosabb kormányzási szint az Európai Unióban, mind a politikai és jogi hatáskörök, mind pedig a közfinanszírozási források feletti rendelkezés szempontjából. Emiatt az, hogy egy (vagy esetenként több) tagállam polgárai vagyunk, megalapozza azt a lehetőséget, hogy hallathassuk hangunkat, és hatást fejthessünk ki a közszférában zajló döntéshozatali folyamatra.

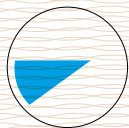
A nemzeti szinten biztosított részvételen alapuló politikai jogok nagymértékben eltérnek a 28 tagállamban. Bár az összes ország választójoga tartalmazza az egyetemes választójogot és a nemzeti választásokon jelöltként való induláshoz való jogot, az országok mintegy kétharmada azt is lehetővé teszi polgárai számára, hogy saját javaslatokkal álljanak elő petíciók és kezdeményezések révén. Néhány (kevesebb) országban a lényeges kérdésekbe még népszavazás útján is beleszólhatnak.

Európám: a nemzetek feletti szint

Az Európai Unió a világ első nemzetek feletti demokráciája. Uniós polgárként Önnek széles körű véleménynyilvánítási lehetőségei vannak: szavazhat és/vagy jelöltként indulhat az európai parlamenti választásokon, vagy még közvetlenebb módon petíciót nyújthat be a Parlamenthez és polgári kezdeményezést indíthat az Európai Bizottság figyelmének felhívására. És ez nem minden!

A nemzeti szintű részvételi lehetőségekről áttekintést és részleteket „A közvetlen demokrácia irányítójában” [direct-democracy-navigator.org] találhat, illetve tájékoztatást ez ügyben a nemzeti parlament információs szolgálatától kérhet.

Uniós polgárként indulhat az európai parlamenti választásokon (legközelebb 2019 májusában) (lásd a következő oldalt).

HANGOM EURÓPÁBAN

Üdvözljük az európai politika nagyszínpadán

Üdvözljük az európai politika nagyszínpadán

Az európai kormányzás ma nagyobb jelentőséggel bír, mint eddig bármikor. Az EU szintjén hozott döntéseknek messzemenő következményeik vannak mindennapi életünkre helyi, regionális és nemzeti szinten is. Az EU-ban olyan dolgokról döntünk közösen, mint a más országokkal megkötendő szabadkereskedelmi megállapodások, tengeri erőforrásaink megőrzésének mikéntje, vagy hogy milyen szabályokat kell alkalmazni a szabad és tisztességes gazdasági verseny biztosítása érdekében.

Egyes kérdésekben az EU – az alapító szerződések értelmében – kizárólagos hatáskörrel rendelkezik. Más szakpolitikai területeket az EU a tagállamokkal megosztott hatáskörben szabályozhat. Ilyen például a társadalmi kohézió, a környezet- és a fogyasztóvédelem, az energia, a közlekedés és a közegészségügy, hogy csak néhányat említsünk.

Mivel az EU megosztott hatáskörök és szakosodott intézmények bonyolult rendszerével működő modern képviselői demokrácia, az egyes uniós polgárok nem tudják mindig könnyen, a megfelelő pillanatban és a leghatékonyabb

eszközzel felmérni és befolyásolni a politikaalkotási folyamatot.

Először is meg kell ismernünk, hogy mi, polgárok, milyen különféle módokon választhatjuk és bízhatjuk meg a különféle intézményeket és érdekcsoportokat az uniós szintű döntéshozatal kapcsán.

1. Minden öt évben kétszer vannak parlamenti választások: egyszer a **nemzeti fővárosban** ülésező országgyűlést, egyszer pedig az **Európai Unió** parlamentjét választjuk meg. Ezeken Ön is indulhat jelöltként, és mandátumot szerezhet.

– A **nemzeti parlament megválasztása** alapvető az EU döntéshozatali folyamatához, mivel nagyban meghatározza a nemzeti kormány összetételét (és sok esetben az államfő kilétét). Maga a nemzeti kormány részét képezi az EU egyik legfontosabb intézményének, az **Európai Tanácsnak**. A nemzeti parlament azonban az uniós jogalkotási folyamatban is szóhoz jut.

– Az **Európai Parlament (EP) megválasztásával** a közvélemény az egyik legközvetlenebb és legerősebb módon tudja befolyásolni az uniós szintet. Ennek oka az, hogy az évek során nagymértékben bővültek az EP hatáskörei az EU jogalkotási folyamatában. Jelenleg ezek sok értelemben megegyeznek az Európai Unió Tanácsának (amelyet a tagállamok kormányai alkotnak) hatáskörével.

2. Hozzá kell tenni, hogy a nemzeti parlamentek és az Európai Parlament közvetlen megválasztása számos közvetett következménnyel is bír: a nemzeti kormányoknak és az Európai Parlamentnek például alapvető szerep jut az **Európai Bizottság** megalakításában. Ez utóbbi az EU végrehajtó testülete, amely a jogszabályjavaslatok előterjesztéséért, a határozatok végrehajtásáért és a napi szintű munkavégzés irányításáért felelős. Az európai polgárok által a választások során hozott döntések még a többi intézmény – köztük

az igazságszolgáltatási ág, az ombudsman és a konzultatív funkcióval bíró Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) – összetételét is befolyásolják.

3. Az Európai Unió nem tisztán közvetett demokrácia, hanem az **EU polgárainak napi szintű részvételén** alapuló modern képviselői demokrácia. Ennek az Európai Unióról szóló szerződésben (EUSZ) rögzített alapelvnek jelentős következményei vannak az Európai Unió működése terén. Röviden: az EU polgárai nemcsak a választás napján, hanem minden más napon is szerephez jutnak az európai politikában. Emiatt az EU olyan részvételi eszközök széles tárházát alakította ki (és alakítja ma is), amelyek kapcsolatot hoznak létre a polgárok, az intézmények, a politikaalkotási folyamatok és a döntések között.

4. Bár a jogunk megvan arra, hogy napi szinten részt vegyünk az EU ügyekben, többségünk nem rendelkezik elég idővel, hozzáértéssel és forrásokkal ahhoz, hogy ezt meg is tegye. Ezért nagyon fontos, hogy a legjobb időpontot, a legjobb partnereket és a legmegfelelőbb eszközt válasszuk ki ahhoz, hogy hatékony és fenntartható módon hallassuk hangunkat. Ennek érdekében választhatunk állandóbb szerepet (például választott tisztviselőként, alkalmazottként vagy civil társadalmi képviselőként), vagy alkalmazhatunk **témaorientáltabb** megközelítést. Száz esetből 99-ben ez lehet az egyetlen megoldás arra, hogy összegegyeztessük az aktív uniós polgár szerepét az összes többi szereppel, amit a közéletben, a magánéletben és a munka világában töltünk be.

MEGFONTOLANDÓ KÉRDÉSEK

Az elképzelés, a téma, az időzítés,
a csapat és az eszköz

Szóval van egy nagyszerű ötlete. Akkor ideje elvégezni egy gyorsesztesztet!

Európai polgárok, most Önökön a sor! Tegyük fel, hogy van egy nagyon jó ötletük arra, hogy miként kellene megváltoztatni Európát. Vagy akár csak egy apró problémába ütköznek, amikor más országban kívánnak vállalkozást alapítani. Esetleg kiterjedt kampányt akarnak indítani egy hatályos EU-jogszabály módosítása érdekében? Vagy panasszal élnének egy uniós tisztviselővel szemben? Ezer és egy oka lehet annak, hogy egy uniós polgár aktivizálja magát, ám csak néhány kérdésre kell jó választ adni ahhoz, hogy mozgásba is lendülhessen.

A probléma: európai szintű?

Az Európai Unió sok mindennel foglalkozik. Egyesek szerint túl sokkal is – mások szerint nem eléggel. De eltekintve ettől a nem lebecsülendő vitától, az EU által – kizárólagos, megosztott vagy támogató hatáskörben – kezelt ügyek egy többnyire egyértelmű (a szerződések és az összes tagállam megállapodása alapján összeállított) szakpolitikai listát követnek. Amikor tehát bármilyen kérdés felmerül, először azt kell ellenőrizni, hogy ez az elképzelés/aggály az európai szintre tartozik-e. Lehet ugyanis, hogy a probléma sokkal hatékonyabban megoldható helyi, regionális vagy nemzeti szinten.

Az időzítés: mikor érdemes fellépni?

Az időzítés kritikus jelentőséggel bír abból a szempontból, hogy véleménye sikeresen eljusson a címzettekhez. Ha túl korán szólal meg, senki nem figyel rá. Ha túl későn, akkor a döntéseket esetleg már meg is hozták (vagy az utolsó simításokat végzik rajtuk). A kettő között azonban sok lehetőség van az aktív szerepvállalásra. Például ha egy újabb jellegű elképzelést szeretne bevezetni, sok türelemre és erőforrásra lesz szüksége ahhoz, hogy felkeltse az érintettek figyelmét és választ kapjon, ám viszonylag szabadon választhatja meg, hogy mikor lendül akcióba. Ha azonban folyamatban lévő nyilvános vitákhoz kíván hozzászólni az EU szintjén egy adott témában, akkor figyelnie kell arra, hogy a (jogalkotási) folyamat melyik szakaszában jár az ügy. Ehhez nagyon hasznos az EUR-LEX nyilvános honlapja [eur-lex.europa.eu]. Az időzítés azt is meghatározza, hogy milyen partnerekre lesz szüksége és milyen részvételi eszközt kell választania.

A csapat: kollektív fellépés?

Egy európai kérdés európai szintű megoldásához a legtöbb esetben szilárd partnerséget kell kialakítani más polgárokkal és/vagy civil társadalmi szervezetekkel. Ennek az az egyszerű oka, hogy ahhoz, hogy hatást tudjunk kifejteni, először másokat is (más uniós polgárokat, de választott testületekben és EU-intézményben dolgozókat is) meg kell győzni. Néha azonban még határozott és elkötelezett egyéni fellépéssel is érhet el eredményeket. Különösen igaz ez olyan helyzetben, amikor hivatali visszasság áldozatául esik, ha jogai sérülnek, vagy egyszerűen ha képes megfogalmazni egy olyan problémát, ami a lakosság egésze számára gondot jelent. Másrésztől jó ötlet lehet minél messzebből és minél több országból támogatókat szerezni, hiszen a felvetett probléma/javaslat/elképzelés nagyobb érdeklődést és tiszteletet válthat ki az EU-intézmények részéről, ha az aktív polgároknak egy valóban európai csapata áll mögötte. Az európai polgári kezdeményezés esetében például még előírás is az, hogy a szervező csoportnak legalább hét különböző tagállamot képviselő legalább hét uniós polgárból kell állnia.

Az eszköz: milyen részvételi eszközt alkalmazzunk?

A siker szempontjából döntő jelentőségű, hogy milyen részvételi eszközt választ a rendelkezésre állók közül. Az eszközök zömét úgy alakították ki, hogy azokat számos polgár (vagy akár civil társadalmi szervezet) közösen alkalmazza, ám egyénileg is igénybe vehetők. Ilyen például a panasz benyújtása az ombudsmanhoz, a határokon átnyúló problémáknak a SOLVIT nevű online problémamegoldó rendszeren keresztül történő kezelése, vagy a petíció benyújtása az Európai Parlamenthez. Más részvételi eszközök azonban – például az európai polgári kezdeményezés – eleve kollektív fellépést követelnek meg. A dolgokat éppen az könnyíti meg, hogy a legtöbb esetben az uniós szintű részvételen alapuló projekteket online módon lehet irányítani. Így anélkül adhat hangot véleményének, hogy postabélyegyet kellene vásárolnia – ám egy adott pillanatban szükség lehet utazásra: például Brüsszelbe, hogy találkozzon egy intézmény képviselőjével, vagy egy a határ túlsó oldalán levő faluba, a támogató partnereihez.

A fenti kérdések elemzése és a válaszok alapos megfontolása értékes időbe kerülhet. Mivel azonban az Ön célja az, hogy valamiféleképpen megváltoztassa az Európai Uniót – több mint félmilliárd ember nemzetek feletti politikai közösségét –, az előkészítő lépések minősége kritikus a siker szempontjából. Úgyhogy legyen körültekintő – és lépjen!

EURÓPAI ÜGYEK

A mezőgazdaságtól a kutatásig

Az európai ügyek fontosak – helyi, regionális és nemzeti szinten is

Az uniós jogszabályoknak a nemzeti, regionális és helyi szintű politikákra kifejtett lehetséges hatása viharos viták tárgya. A kutatások a választott módszertan függvényében sokféle eredményre vezethetnek – ám mindig kiemelik, hogy egyes területeken, mint amilyen a környezetvédelem vagy a pénzügyi szabályozás kérdése, az EU szintjén meghozott döntések az összes többi kormányzati szinten is erőteljes hatást fejtenek ki. Más szóval: ami az EU-ban történik, az meghatározó minden európai polgár számára, minden szinten. Ahhoz pedig, hogy Ön is hallathassa a hangját, fontos tudni, hogy az egyes európai ügyekben ki hozza a döntéseket.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ, I. cím) szerint az EU hatásköreinek három típusuk van: a kizárólagos (az EU egyedül dönt), a megosztott (az EU a tagállamokkal közösen határoz) és a támogató (az EU támogatja a tagállamokat) hatáskör. E hatáskörök alapján egyes szakpolitikákat végrehajtási aktusokkal, rendeletekkel, irányelvekkel, jogszabályokkal vagy egyszerűen a jogszabályokra formális hatással nem bíró intézményi határozatokkal alakítanak. Ezenkívül hozhat határozatot a Parlament, a Bíróság, a tanácsadó testületek – például az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) – vagy mások is. Ezek okai, hatásai és következményei eltérőek, nem utolsósorban a többi kormányzati szint vonatkozásában. Vagyis, bár nem mindig egyszerű a meghatározásuk, az európai ügyek fontosak és a következő területeket érintik:

Kizárólagos uniós hatáskörök

- vámunió,
- a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása,
- monetáris politika azon tagállamok tekintetében, amelyek hivatalos pénzneme az euró,
- a tengeri biológiai erőforrások megőrzése a közös halászati politika keretében,
- közös kereskedelempolitika,
- nemzetközi megállapodás megkötése, ha azt valamely jogalkotási aktus írja elő.

Megosztott uniós hatáskörök

- belső piac,
- a szociálpolitikának az EUMSZ-ben meghatározott vonatkozásai,
- gazdasági, társadalmi és területi kohézió,
- mezőgazdaság és halászat, kivéve a tengeri biológiai erőforrások megőrzését,
- környezetvédelem,
- fogyasztóvédelem,
- közlekedés,
- transzeurópai hálózatok,
- energiaügy,
- a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség,
- a közegészségügy terén jelentkező közös biztonsági kockázatoknak az EUMSZ-ben meghatározott vonatkozásai,
- kutatás, technológiafejlesztés és űrkutatás.

Támogató és összehangoló uniós intézkedéseket lehetővé tevő területek

- gazdaságpolitika,
- foglalkoztatáspolitikai,
- szociálpolitika,
- az emberi egészség védelme és javítása,
- ipar,
- kultúra,
- idegenforgalom,
- oktatás, szakképzés, ifjúság és sport,
- polgári védelem,
- igazgatási együttműködés.

Ezt a listát (és annak az EU-Szerződésben lefektetett alapját) követve a fellépés jellegét az adott (kizárólagos, megosztott vagy támogató) hatáskörhöz lehet igazítani, és a megosztott/támogató hatáskörök esetén nemzeti (vagy más) szintű kiegészítő fellépéseket lehet fontolóra venni. Az olyan intézkedési javaslatokat, amelyek az európai ügyeknek ezen a kiterjedt listáján kívül esnek, eleve nehezen íélheti elfogadhatónak az az uniós intézmény, amely elé az elképzelést elő kívánja terjeszteni.

A releváns témákat és a szerződésekre tett hivatkozásokat áttekintheti az alábbi címen: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences>.

RÉSZVÉTELI ESZKÖZTÁR

Panasztétel, tanácsadás, konzultáció, kezdeményezés és más módszerek

A határokon átnyúló részvétel eszköztára: a bőség zavara?

Az Európai Unió több egy átlagos kormányközi testületnél, amelyben a nemzeti kormányzatok képviselői zárt ajtók mögött hoznak döntéseket. Mióta ez így van, sorra születnek javaslatok a részvételt biztosító eszközökre, gyakorlatias mechanizmusok jönnek létre, a már létezőket pedig felülvizsgálatnak vetik alá annak érdekében, hogy az aktív uniós polgárság és a határokon átnyúló részvételen alapuló demokrácia több legyen vonzó elképzelésnél, és mindennapos gyakorlattá váljon.

Így hát azt kérjük, hogy amikor Ön felvállalja az aktív uniós polgár szerepét, és a nemzetek feletti szinthez fordulna elképzelésével/aggályával/javaslatával, először alaposan mérje fel a rendelkezésre álló részvételi eszközöket. Jelenleg ezek a legfontosabbak:

Panasz

Ha nem elégedett egy az EU-hoz köthető intézkedéssel, hivatalos panasszal élhet az európai ombudsman hivatalánál azzal, hogy kitölti az erre szolgáló, a Szerződésben szereplő 24 hivatalos nyelv bármelyikén elérhető online űrlapot. Fontos, hogy ez a csatorna nemcsak az EU polgárai számára elérhető, hanem az Európai Unió minden lakosa számára is, ideértve az EU-ban bejegyzett vállalkozásokat, szövetségeket és más testületeket is.

www.ombudsman.europa.eu

Problémamegoldási tanácsadás

Ha Ön uniós polgárként vagy vállalkozásként akadályokba ütközik egy másik országban, mert egy adott hatóság nem tesz eleget az uniós jogszabályokban lefektetett kötelezettségeinek stb., akkor az EU Bizottsága által nyújtott SOLVIT problémamegoldó mechanizmushoz fordulhat. Ez a 24 nyelven elérhető online szolgáltatás olyan határokon átnyúló összetevőt tartalmazó problémákat kezel, amelyek az uniós jog hatóságok általi nem megfelelő alkalmazása miatt következnek be az uniós tagállamokban.

<http://ec.europa.eu/solvit>

Fogyasztói jogok érvényesítése

Ha például fogyasztói jogaival kapcsolatos problémája van, vagy kártérítést szeretne kapni, az Európai Fogyasztói Központok Hálózatához kell fordulnia a hibás termékek vagy szolgáltatások kérdésében a 30 ország bármelyikében (EU-28, valamint Norvégia és Izland).

<http://ec.europa.eu/consumers>

Oktatás és munka

Ha állás- vagy tanulási lehetőségeket keres Európa-szerte, az összes hivatalos nyelven rendelkezésre áll az úgynevezett EURES szolgáltatás, az Európai Foglalkoztatási Mobilitás Portálja, amely az álláskeresők és a munkaadók számára egyaránt kínál eszközöket (és 2015 tavaszán nem kevesebb, mint 161 000 álláslehetőséget és 142 000 önéletrajzot tartalmazott).

<http://ec.europa.eu/eures>

Konzultációk

Új politika vagy politikai változás előkészítésekor az Európai Bizottság igen gyakran nyilvános konzultációt indít a szóban forgó kérdésben. Ez egyszerű alkalmat teremt arra, hogy Ön már a hivatalos folyamat korai szakaszában elmondhassa véleményét. Regisztráció után értesítést kaphat arról, ha az Önt érdeklő kérdésben indul konzultáció.

<http://ec.europa.eu/yourvoice>

Kétirányú kapcsolatok

A hivatalos csatornák mellett valamennyi uniós intézmény, szerv és ügynökség ma a közösségi médiát használja tájékoztatásra, konzultációra, vitára és az uniós polgárokkal és másokkal való interakcióra. Az elérhető csatornákat itt áttekintheti:

<http://ec.europa.eu/yourvoice/discussions>

Közvetett fellépés

Több uniós intézménynek is feladata, hogy segítse Önt, mint polgárt abban, hogy EU-szinten hangot adjon véleményének. Ezen intézmények közé tartozik az Európai Parlament (és az Ön európai parlamenti képviselője), az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága. Áttekintés itt található:

<http://ec.europa.eu/yourvoice/usefullinks>

Ezen túlmenően a közvetett állami beavatkozás természetesen elérhető azon civil szervezeteken, illetve politikai pártokon keresztül is helyi, regionális és nemzeti szinten, melyek EU-val kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak.

Petíció

Az európai polgárok egyik alapvető joga: bármely állampolgár, egyénileg vagy másokkal közösen, bármikor gyakorolhatja azt a jogát, hogy petíciót nyújthat be az Európai Parlamenthez az Európai Unió működéséről szóló szerződés 227. cikke értelmében. Fontos: ez a jog az EU valamennyi lakosát, valamint az Unióban székhellyel rendelkező egyesületeket és társaságokat illeti meg.

A petíció kifejezhet egyéni kérelmet, panaszt vagy észrevételt az uniós jog alkalmazásával kapcsolatban, vagy pedig felkérést tartalmazhat arra vonatkozóan, hogy az Európai Parlament foglaljon állást egy bizonyos kérdésben.

www.petiport.europarl.europa.eu

Polgári kezdeményezés

Az európai polgári kezdeményezésnek köszönhetően az uniós tagállamok legalább negyedéből 1 millió polgár arra kérheti az Európai Bizottságot, hogy terjesszen be jogalkotási javaslatokat a hatáskörébe tartozó területeken. A polgári kezdeményezés szervezőinek – legalább hét olyan uniós polgárból álló polgári bizottságnak, akiknek lakhelye legalább hét különböző tagállamban van – egy év áll a rendelkezésükre, hogy összegyűjtsek a szükséges támogatást.

Az aláírásokat, melyek online gyűjthetőek össze, az illetékes hatóságoknak kell hitelesíteniük az egyes tagállamokban. A sikeres kezdeményezések szervezői meghallgatáson vesznek majd részt az Európai Parlamentben. Az Európai Bizottságnak három hónap áll a rendelkezésére ahhoz, hogy megvizsgálja a kezdeményezést, és döntsön arról, hogyan szándékozik eljárni az ügyben.

<http://ec.europa.eu/citizens-initiative>

A fellépéséhez használandó eszköz kiválasztásánál kérjük, próbálja meg felmérni annak a tevékenységnek a típusát, amelyet el akar indítani: valami újat szeretne az EU napirendjére tűzni? Vagy épp ellenkezőleg, talán le akar állítani valamit? Esetleg egy meglévő szerepen kíván javítani? Akár tárgyalási alapként is használhatja az eszközök valamelyikét, kiegészítve ezzel más olyan cselekvési formákat, amelyek irányába elkötelezett! Mint látható, számos módja van annak, hogy aktív uniós polgárrá váljon. Az alábbiakban bővebben is olvashat a legújabb és legnagyobb lehetőségéről: az európai polgári kezdeményezésről.

ÚTMUTATÓ AZ EPK-HOZ

Az európai polgári kezdeményezés használata

Az európai polgári kezdeményezés: az első lépés a nemzeteken átívelő közvetlen demokrácia felé

Az európai polgári kezdeményezést a „nemzeteken átívelő demokrácia legjelentősebb újításának” nevezték a közvetlen európai parlamenti választások több mint 35 évvel ezelőtti bevezetése óta. 2012-től az Európai Unió polgárainak ugyanolyan joguk van arra, hogy meghatározzák a politikai napirendet egy egész kontinens számára, mint a többségnek az Európai Parlamentben és a tagállamokban.

Íme, a legfontosabb tudnivalók az európai polgári kezdeményezésről:

- Ahhoz, hogy az Európai Unió Bizottsága politikai szempontból tekintetbe vegyen egy európai polgári kezdeményezést, azt a regisztrációt követő egy éven belül a 28 tagállam közül legalább hétből összesen legalább egymillió uniós polgárnak kell támogatnia. Az aláírók számának a hét tagállam mindegyikében el kell érnie egy minimumszintet.
- Bármely olyan területen lehetőség van európai polgári kezdeményezésre, ahol az Európai Bizottság jogosult jogszabályokat javasolni, így például a környezetvédelem, a mezőgazdaság, a közlekedés, a közegészségügy vagy a nemzetközi kereskedelem terén.
- Egy polgári kezdeményezés elindításához a polgároknak „polgári bizottságot” kell alkotniuk, amely legalább hét olyan uniós állampolgárból áll, akik legalább hét különböző tagállamban rendelkeznek lakóhellyel. A polgári bizottság tagjainak uniós polgároknak kell lenniük.
- A kezdeményezést minden, az európai parlamenti választások idején választókorú uniós polgár támogathatja (ez 18 év, kivéve Ausztriát, ahol a választójogi korhatár 16 év). A kezdeményezés támogatásához a polgároknak egy speciális támogató nyilatkozatot kell kitölteniük, melyet a szervezők biztosítanak papíron vagy online formában.
- Egy sikeres polgári kezdeményezés beérkezését követő három hónapon belül az Európai Bizottság találkozik a szervezőkkel, akik közmeghallgatáson mutathatják be kezdeményezésüket az Európai Parlamentben, az Európai Bizottság pedig hivatalos választ fogad el az ügyben. Ha az Európai Bizottság úgy dönt, hogy jogalkotási javaslatot terjeszt elő, elindul a rendes jogalkotási eljárás.

Jóllehet a páneurópai jogszabályok kezdeményezése formálisan továbbra is kizárólag az Európai Bizottság feladata, az európai polgári kezdeményezés egyfajta jogalkotást megelőző eszközként szerepel a napirend kialakításával. Az európai polgári kezdeményezés érdekes módon belépő a részvételi politika jövője felé is: minden eddiginél közvetlenebb, transznacionálisabb és digitálisabb jellegű.

Ez az oka annak, hogy az európai polgári kezdeményezés nem csupán egy újabb petíciós jog, hanem inkább a polgárok szerepvállalásának hétköznapi joga azokkal a kérdésekkel kapcsolatban, amelyeket következőleg az európai intézmények napirendjére kell tűzni. 2012 óta több mint 50 európai polgári kezdeményezést nyújtottak be az Európai Bizottsághoz, mely közülük 20-at elutasított, mivel – az Európai Bizottság szerint – azok nem teljesítették az összes formai követelményt. Az elutasított európai polgári kezdeményezések közül öt ezt követően fellebbezéssel fordult az Európai Bírósághoz.

Az európai polgári kezdeményezés egy olyan jogi kereten alapul, mely magában foglalja az uniós szerződéseket, a másodlagos európai jogot és a nemzeti jogszabályokat. Míg az online gyűjtési rendszerek igazolásával és a támogató nyilatkozatok ellenőrzésével kapcsolatos különböző nemzeti szabályozások megtalálhatók a Hivatalos Nyilvántartásban, a legfontosabb európai jogi dokumentumok a következőket foglalják magukban:

- Jogalap: „Lisszaboni Szerződés” II. cím, A demokratikus elvekre vonatkozó rendelkezések, az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változatai 11. cikkének (4) bekezdése; az Európai Unió Alapjogi Chartája – az Európai Unió Hivatalos Lapja C 83.
- Rendelet: Az európai polgári kezdeményezésről szóló 211/2011/EU rendelet
- Végrehajtás:
  - „Támogató nyilatkozat”, intézményközi dokumentum: 2010/0074 (COD)
  - „Online gyűjtési rendszerek”, 1179/2011/EU
  - „Egyszerűsítés I.”, 887/2013/EU

Fontos tudnivaló: az uniós jognak megfelelően az európai polgári kezdeményezési gyakorlat első hivatalos felülvizsgálatát az eredeti eljárás bevezetése után három évvel végzik el, azaz 2015/2016-ban. Ezt a folyamatot, amely változásokat eredményezhet, illetve megreformálhatja a már meglévő folyamatot, dokumentálni kell a Hivatalos Nyilvántartásban [ec.europa.eu/citizens-initiative] és más releváns információs csatornákon [lásd még e kiadvány utolsó szakaszát].

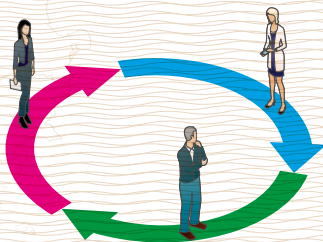
Az európai polgári kezdeményezés: többféle út a cselekvésre

Az európai polgári kezdeményezést olykor a svájci bicskához hasonlítják, mely egy ötletesen kialakított, rugalmas többfunkciós eszköz. Mivel az európai polgári kezdeményezés több mint 400 millió uniós polgár rendelkezésére áll 28 tagállamban (és szerte a világon, ha Ön történetesen uniós polgárként az EU-n kívüli él), nehéz megjósolni, hogy hosszú távon milyen hatással lesz a kormányzásra és a demokráciára Európában.

Amit már tudunk azonban, az az, hogy az első 50 európai polgári kezdeményezés hogyan használta, alakította, illetve kérdőjelezte meg bizonyos mértékig az európai polgári kezdeményezésre vonatkozó eredeti szabályokat [lásd a következő szakaszokat is]. Azt is tudjuk, hogy az európai polgári kezdeményezés folyamata az aktív polgári szerepvállalás legalább három lehetséges szerepét ismeri el: **szervezők, támogatók és megfigyelők.**

Szervező(k)ként Ön a folyamat közép-pontjában áll, mivel az Ön feladata az európai polgári kezdeményezésről szóló rendeletben előírányzott minden fontosabb lépés megtétele. Emellett Ön a felelős képviselő az intézmények, a támogatók és egész Európa előtt. Ennélfogva gondos mérlegelésre, türelemre, elkötelezettségre, valamint intenzív kommunikációs és PR-munkára van szüksége.

Egy európai polgári kezdeményezés **támogató-jaként** Ön a legalább hét tagállamból származó legalább egymillió ember egyikeként csatlakozik valamilyen európai ügyhöz. Legfontosabb szerepe: egy európai polgári kezdeményezés aláírójává válni, ami azt jelenti, hogy papíron vagy elektronikus formában kitölt egy „támogató nyilatkozatot”. Kérjük, ügyeljen arra, hogy hitelesített és hivatalosan bejegyzett kezdeményezést írjon alá.

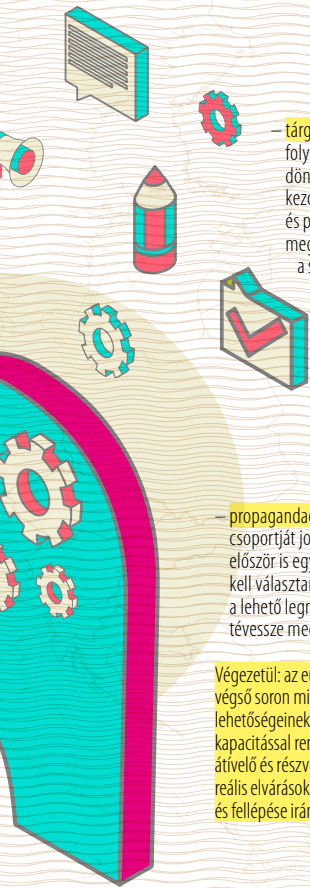
Végezetül **megfigyelőként** érdekelheti Önt, hogy miről szól az európai polgári kezdeményezés, szeretné azt megérteni, esetleg érdekes információkat és észrevételeket nyújtani a szervezők, a média, a kutatók és az EU számára.

Aktív szervezőként, támogatóként vagy megfigyelőként több szempontot is végig kell gondolni, mielőtt elindítja, aláírja vagy észrevételeket fűz hozzá. A legfontosabb kérdés: mit akar egy adott európai polgári kezdeményezés elérni? Mi az Ön célja?

Valami újat szeretne javasolni Európa számára? Vagy az az elképzelése, hogy bizonyos uniós politikát szeretne felszámolni vagy eltörölni? Sok minden azonban nem egyszerűen fekete vagy fehér, jó vagy rossz: lehet, hogy csak igazítani kell rajta. Lehet tehát, hogy egy uniós szabályozás részeinek megváltoztatása érdeklí a legjobban. Európai polgári kezdeményezését tárgyalási alapként is használhatja egy már folyamatban lévő jogalkotási eljárás támogatására. Esetleg az elkövetkezendő európai polgári kezdeményezési kampányára egy nemzeteken átívelő széles körű hálózat vagy szövetség létrehozásának katalizátoraként tekint? Lehet, hogy csak némi PR-ral szeretné felhívni a figyelmet az Önt foglalkoztató kérdésre vagy szervezetre az által, hogy az európai polgári kezdeményezést mint propagandaeszközt használja? Ön dönti el!

Sokféleképpen léphet fel egy európai polgári kezdeményezéssel – használhatja:

- **gyorsítóeszközként** annak elérése érdekében, hogy az EU valami újat tegyen. Ekkor nagyon türelmesnek kell lennie, mivel hosszú időt vesz igénybe, amíg egy ilyen típusú európai polgári kezdeményezés a végére ér; először egy megfelelő és működőképes jogalapot kell találnia; majd a javaslatával kapcsolatos nyilvános vitára erőfeszítéseinek megkoronázásaként kell tekintenie,
- **fékként** annak megakadályozása érdekében, hogy az EU valamit tegyen. Ebben az esetben az időzítés kulcsfontosságú, mivel meg kell találnia a megfelelő pillanatot arra, hogy felvesse az Önt foglalkoztató kérdéseket, hogy a lehető legnagyobb hatást és támogatást érje el, azaz mielőbb össze kell gyűjtenie az aláírásoka,
- **szelepként** a jelenlegi uniós jogszabályok jobbá tételének céljával. Mivel konkrét jogszabályok megváltoztatásával kíván megoldani egy adott problémát, meg kell őriznie a dolgok egyszerűségét. A szelepként működő európai polgári kezdeményezések sokszor túl bonyolultak és nehezen kommunikálhatóak, ezért tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a lényegnél maradjon,

– **tárgyalási alapként**, az európai polgári kezdeményezés folyamatát kiegészítő elemként használva az európai politikai döntéshozatal befolyásolására. Egy ilyen európai polgári kezdeményezés elindítása előtt azonban mérje fel befolyását és politikai erejét a kezdeményezéstől függetlenül, és vizsgálja meg az esetleges további előnyöket. Legyen egyértelműek a szándékai a támogatói felé, és legyen tisztában az európai polgári kezdeményezés visszavonásával kapcsolatos lehetőséggel és annak időben történő felhasználásával,

– **katalizátorként**, széles körű szövetségek és hálózatok kiépítésére egész Európában. Ez különösen megfelelő választás lehet, ha kezdeményezésére egy az embereket szerte Európában összefogó és/vagy egy európai választási kampányt előkészítő hosszú távú stratégia részeként tekint,

– **propagandaeszközként** annak érdekében, hogy saját magát és/vagy csoportját jobban megismertesse a közsférában. Ebben az esetben először is egy megfelelő és könnyen kommunikálható, lényegi kérdést kell választania polgári kezdeményezése számára. Ezen túlmenően a lehető legnyitabbnak kell lennie a kitűzött célokat illetően, hogy ne tévessze meg potenciális támogatóit.

Végezetül: az európai polgári kezdeményezés számos lehetőséget kínál, de végső soron minden attól függ, hogy az európai polgári kezdeményezés lehetőségeinek és korlátainak vizsgálatakor Ön milyen ismeretekkel és kapacitással rendelkezik. Azzal, hogy megismeri ebben az új, nemzeteken átívelő és részvételen alapuló folyamatban rejlő többfunkciós lehetőségeket, reális elvárásokat, ezáltal pedig reális megközelítést alakíthat ki stratégiája és fellépése irányába.

Az európai polgári kezdeményezés: a folyamat tíz lépésben

Európai polgári kezdeményezés megindítását fontolgatja? Évekbe, talán még többre kerül (és elég sok erőforrásba), hogy megvalósuljon. Ha azonban okosan és körültekintően jár el, a folyamat új ismeretekkel és tapasztalatokkal vértézi fel – és (remélhetőleg) lehetővé teszi, hogy Ön is alakítsa Európa jövőjét. Itt a legfontosabb tíz lépés, ami az európai polgári kezdeményezés folyamata során vár Önrre:

1. lépés: Elképzelés

Van egy olyan ötlete, projektje vagy problémája, amelyet át lehet ültetni az európai politikai döntéshozatalba. Először ellenőrizze, hogy vannak-e más, talán egyszerűbb és könnyebben hozzáférhető eszközök arra, hogy hangot adjon véleményének e kérdéssel kapcsolatban. Ha a polgári kezdeményezést választja, lépjen tovább a 2. lépésre.

2. lépés: Ismeretek

Az európai polgári kezdeményezés olyan folyamat, amely számos jogi és politikai következményt rejt magában. Tudjon meg mindent a folyamatban rejlő lehetőségekről és korlátokról, melyek saját jövőbeli kezdeményezésének előmozdítása során felmerülhetnek. Próbálja meg felmérni: megéri az erőfeszítést? Ha úgy véli, hogy igen, folytassa a 3. lépéssel.

3. lépés: Célok

Egy másik fontos ellenőrzőpont az első hivatalos lépések megtétele előtt. Mit kíván elérni a kezdeményezésével, illetve reálisan mit remélhet elérni? Határozza meg kezdeményezésének célját, hatókörét konkrét funkcióját. A lehető legegyszerűbb legyen mindenki számára.

4. lépés: Kialakítás

Eredeti javaslata megfogalmazásának és magyarázatának érthetőnek kell lennie számos különböző nyelven, sőt több politikai kultúrában Európa-szerte. A legtöbb szervezőhöz hasonlóan lehet, hogy Ön online gyűjtési rendszert kíván használni: itt az ideje annak beindítására – és minden rendelkezésre álló támogatás felhasználására.

5. lépés: Nyilvántartásba vétel

Ez óriási akadályt jelent sok szervező számára. Mielőbb fel kell vennie a kapcsolatot az Európai Bizottság szolgálataival annak biztosítása érdekében, hogy javaslata megfelelően legyen megfogalmazva. Meg lehet csinálni, ha tényleg akarja! Ezt követően itt az ideje, hogy hivatalosan is feltöltse az internetre európai polgári kezdeményezését, és megvárja, amíg a Bizottság két hónapos határidőn belül elvégzi annak elfogadhatósági vizsgálatát. Ez alatt az idő alatt hozza létre online gyűjtési rendszerét, hogy időben készen álljon.

6. lépés: Aláírásgyűjtés

Ez a legjobb és egyben legnehezebb időszak, amikor több mint egymillió európai polgárt kell meggyőznie legalább hét különböző országban, kevesebb mint egy év alatt. Ezt a lépést jó előre elő kell készíteni a támogató partnerek páneurópai hálózatának létrehozása révén egész Európában.

7. lépés: Párbeszéd

Kommunikáció nélkül nem lesz támogatója; elengedhetetlen a párbeszéd minden lehetséges baráttal, még a szkeptikusokkal is ahhoz, hogy kezdeményezésének tartós sikere legyen. Ezért aláírásgyűjtő tevékenységeit egészítse ki a (közösségi) médiában és a nyilvános rendezvényeken való megjelenéssel.

8. lépés: Akadályok átugrása

Több tucat követelménnyel és akadállyal kell foglalkozni, mielőtt végre az összes előírt tanúsítványt benyújthatja kezdeményezését az EU Bizottságához. Ehhez szilárd és jól felkészült csapatra lesz szüksége kezdeményezése menedzseléséhez. Buta hibák magas többletköltségeket, további késedelmet és frusztrációt eredményeznek.

9. lépés: Kommunikáció

Európai polgári kezdeményezésének benyújtása csak egy újabb fontos fejezet kezdete: egy hivatalos uniós kérdésről történő kommunikációé, ami a politikai szintér közepébe emeli Önt. Ha sikeresnek nyilvánították kezdeményezését, új ajtók nyílnak meg Ön előtt: formális tárgyalások az Európai Bizottsággal és nyilvános meghallgatás az Európai Parlamentben. Ez kiváló lehetőség lesz arra, hogy még több embert győzzön meg – és lehetőleg a megfelelő embereket!

10. lépés: Következtetések

Egy kimerítő, ám remélhetőleg tapasztalatokban gazdag gyakorlat vége. Ne feledkezzen meg a háttérmunkáról, a dokumentáció és az értékelés elvégzéséről – annak érdekében, hogy levonja (és megossza) a következtetéseket. És mivel több mint 50 európai polgári kezdeményezést nyújtottak be 2012 óta, már most is van miből tanulni.

Az európai polgári kezdeményezés: avagy – hogyan lehet változást elérni

Carpe Diem: „Stop TTIP”

Az EU, az Egyesült Államok és Kanada közötti szabadkereskedelmi megállapodásról szóló megbeszélések figyelemmel kísérése nyomán 2014 nyarán az Európa-szerte megjelenő társadalmi mozgalmak két javaslatot tettek az EU felé: állítsa le a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségi (TTIP) tárgyalásokat, és ne ratifikálja az átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodást (CETA). Az európai polgári kezdeményezés szervezői elmondták, hogy ennek legfőbb oka „a beruházó és az állam közötti vitarendezés”, ami „fenyegetést jelent a demokrácia és a jogállamiság számára”. Míg az Európai Bizottság elutasította az európai polgári kezdeményezést, melyet ezt követően a szervezők a Bíróság elé vittek, a kampányban egyre nagyobb hangsúlyt kapott a nyilvános vita, és elindult egy úgynevezett „önszerveződő” európai polgári kezdeményezés, az európai polgári kezdeményezéssel kapcsolatos hivatalos folyamat követelményeit betartva, és egy éven belül több mint 1,5 millió támogató nyilatkozat gyűlt össze – a legtöbb támogatás a legrégebbi uniós tagállamokból, Németországból, Franciaországból és a Benelux államokból érkezett.

stop-ttip.org

Az állatok védelme: „Stop Vivisection”

Az állatvédelmi kérdések hagyományosan jelentős köztámogatást kapnak. Az Egyesült Államokban a fő állatvédő szervezet, a „Humane Society” gyakran a legsikeresebb kezdeményező. Az EU-ban hasonló lendületet nyert a mozgalom, 2012-13-ban több mint 1.173.130 támogató nyilatkozat gyűlt össze egy új uniós jogszabályra irányuló javaslat betervezéséhez, mely a gyógyászati kutatásban alapvetően jogellenes teszt az állatkísérleteket. Ezt az európai polgári kezdeményezést 2015 márciusában nyújtották be az Európai Bizottsághoz.

www.stopvivisection.eu

Az élet védelméért mozgalom: „One of Us”

„Az embrió emberi lény, egy megfogant és még meg nem született baba; nem indokolt megölni őt annak érdekében, hogy összejteket kapjunk.” Ezzel az alapvető érveléssel, valamint az összejtek kutatására vonatkozó új uniós korlátozó szabályozásra irányuló javaslattal a „One of Us” kezdeményezés szervezőinek sikerült az európai polgári kezdeményezés folyamatát erős kampányeszközként alkalmazniuk. A többi epk-szervezőtől eltérően jelentős támogatást gyűjtöttek papíron, és végül sikerült elérniük, hogy több támogatást kaptak, mint eddig bármely más kezdeményezés. Javaslataik azonban csak kevés visszajelzést kaptak az Európai Bizottságtól, ami haragra gerjesztette a szervezőket, ezért fellebbezést nyújtottak be az Európai Bírósághoz a Bizottság ellen a fellépés elmaradása miatt.

www.oneofus.eu

A privatizáció ellen: „Right2Water”

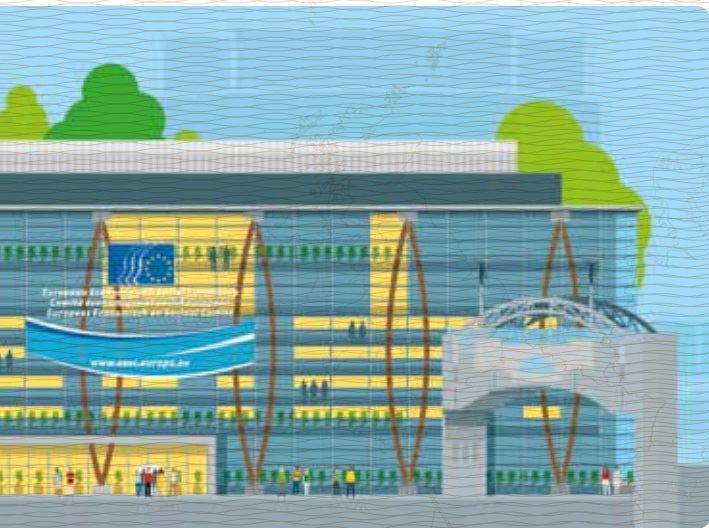
Ez volt az egyik első nyilvántartásba vett európai polgári kezdeményezés, és (majdnem) célba is ért. A „Right2Water” kezdeményezés eredetileg az európai szakszervezetek indították, az ivóvízhez és a megfelelő higiénés körülményekhez való szabad hozzáférés nemzetközi jogán alapult, és az arról folyó uniós vitához kapcsolódott, hogy a magánbefektetők számára lehető tegyék-e a vízkészletek vételét és eladását szerte az Unióban. Amint az európai polgári kezdeményezés tovább alakult, a vita egyre jobban felkeltette a nyilvánosság érdeklődését, és csaknem egymillió aláírás gyűlt össze néhány napon belül, komoly próbatétel elé állítva ezzel az új online aláírásgyűjtő rendszert. Végül az európai polgári kezdeményezésről szóló jogszabálynak megfelelően a kezdeményezés eljutott az Európai Bizottsághoz, mely uniós intézmény üdvözölte azt, de nem az új szabályozás útját választotta.

www.right2water.eu

NEMZETEK FELETT ÁTÍVELŐ HÍD

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) az egyik legrégebbi uniós intézmény, a Római Szerződés hozta létre 1957-ben. 353 kinevezett tagja van, az EU valamennyi tagállamából, akik a munkaadókat, a munkavállalókat és a különféle tevékenységeket, például mezőgazdasági termelőket, fogyasztói csoportokat és szakmai szervezeteket összefogó harmadik csoportot képviselik.

Szociális és demokratikus kérdésekkel foglalkozó tanácsadó testületként az EGSZB szerepe nemrégiben megerősödött, kulcsfontosságú hiddá válva „az európai civil társadalom és az uniós intézmények között”. Más szóval ez azt jelenti, hogy az EGSZB most fontos támogató infrastruktúra az aktív polgári szerepvállalás és a részvételi demokrácia számára.

Ez a szerep elsősorban a 353 tag által Európa-szerte végzett, a szociális partnerekkel, a civil társadalommal és az iskolákkal szembeni kezdeményező munka révén nyilvánul meg. A részvételi demokráciára vonatkozó új uniós jogszabályokról (elsősorban a Lisszaboni Szerződés 11. cikke) szóló vélemények kialakításakor az EGSZB kezdeményező szerepet vállalt, minél elérhetőbbé és felhasználóbarátabbá téve ezáltal az európai polgári kezdeményezést.

Az EGSZB korábban 23 nyelven felhasználói útmutatót tett közzé az európai polgári kezdeményezésről, most pedig ezzel a kiadvánnyal kínál Európa-szerte belépőt és tanácsokat a polgároknak azzal kapcsolatban, hogy hogyan hallathatják hangjukat hatékonyan és kitartóan.

Az EGSZB többféleképpen is támogathatja Önt:

Az európai polgári kezdeményezés napja

Az európai polgárok szólásjogának tavasz! Az EGSZB az európai civil társadalom legfontosabb szervezeteivel együtt minden év áprilisában találkozót szervez, melyen az aktív polgárok és az érdekelt felek az európai polgári kezdeményezés által kialakított részvételi folyamat áttekintése és megújítása céljából gyűlnek össze.

www.eesc.europa.eu/eciday2015

A fordítás útvesztője

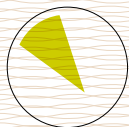
Mindenki számára nagy kihívás, aki aktív szerepet vállal az európai politikai döntéshozatalban, a felállított intézmények és az aktív polgárok számára egyaránt, hogy eljuttassa gondolatait az EU valamennyi polgárához, mégpedig a saját nyelvükön. Az európai polgári kezdeményezés esetében az EGSZB ma új és egyedülálló lehetőséget kínál a nyilvántartásba vett polgári kezdeményezések számára azáltal, hogy a formai nyilvántartásba vétel szövegét díjmentesen lefordítja a többi uniós nyelvre.

citizensinitiative@eesc.europa.eu

További információk

Az európai polgári kezdeményezést támogató nem kormányzati központtal együtt (lásd a következő szakaszt) az EGSZB egyedülálló online információforrást hozott létre az európai polgári kezdeményezéssel kapcsolatos fontosabb tudnivalókról és gyakorlati tapasztalatokról. A forrás felsorolja az összes rendelkezésre álló anyagot (kutatás, jogi értékelések, cikkek és kiadványok), és elmagyarázza, hogy azok miként érhetők el.

<http://xteam.eesc.europa.eu/sites/eci-db>

TÁMOGATÓKÖZPONT

Civil társadalom és polgári média

Van támogatás – csak használnia kell!

Unióként Ön – szó szerint – nincs egyedül. Több mint 400 millióan vannak még. Akkor sincs egyedül, ha kormányzati és civil társadalmi támogatásra van szüksége ahhoz, hogy hallassa a hangját. A számos rendelkezésre álló forrás közül a következő nemzeteken átívelő támogatást, orientációt és médiát javasoljuk Európa-szerte.

Európai polgári kezdeményezés

– Az Európai polgári kezdeményezést támogató központ az Európai Polgári Akciószolgálat, a Democracy International és az Európai Kezdeményezés és Referendum Intézet közös kezdeményezése. A központ naprakész hírlevéllel, személyre szabott tanácsadással, kutatással és elemzéssel segíti Önt, valamint hozzáférést biztosít az európai polgári kezdeményezéssel kapcsolatos tudásközponthoz.

ecas.org/services/eci-support-centre/
elisa.bruno@ecas.org

– Az ECI Campaign kizárólag az európai polgári kezdeményezés sikeres bevezetéséért és megvalósításáért dolgozó szervezet, amely információkkal szolgál, valamint kampánytámogatást nyújt.

www.citizens-initiative.eu/about/the-eci-campaign
berg@citizens-initiative.eu

Részvételi demokrácia

- A wuppertali egyetem aktív polgársággal és részvételi demokráciával foglalkozó kutatóközpontja a modern közvetlen demokráciával kapcsolatos eljárásokra és gyakorlatokra vonatkozó adatokat gyűjt és elemez. Tanácsadást, képzést, oktatást, valamint online forrásokat biztosít, itt található például a „közvetlen demokrácia irányítójá” (Direct Democracy Navigator).

www.direct-democracy-navigator.org

editor@direct-democracy-navigator.org

- Európa-szerte egyre több kormányzati szervezet fektet be az aktív polgári szerepvállalást és a részvételi demokráciát támogató infrastruktúrák létrehozásába, iránymutatást nyújtva azzal kapcsolatban, hogy a polgárok hogyan hallassák hangjukat. Új hálózat alakult a helyi és regionális önkormányzatok számára

www.beteiligungsportal-bw.de/network-participation

Fabian.Reidinger@stm.bwl.de

Polgárok és újságírás

- Az EurActiv az aktív európai polgárságot a professzionális online újságírással köti össze, történeteket, véleményeket, elemzéseket és háttérrel nyújt mindenről, ami politikai szempontból történik Európa-szerte – teszi ezt három nyelven: angolul, franciául és németül.

www.euractiv.com

fondeur@euractiv.com

- „Emberek. Részvétel. Hatalom” (People, Participation, Power) – ez a mottója a Swissinfo.ch „Direct Democracy Media Platform”-jának, a svájci műsorszóró társaság nemzetközi szolgálatának, mely híreket, véleményt és háttérrel szolgál az aktív polgárság és a részvételi demokrácia számára világszinten – tíz nyelven: angolul, franciául, németül, spanyolul, arabul, oroszul, kínaiul, portugálul, olaszul és japánul.

www.swissinfo.ch/directdemocracy

amr.huber@swissinfo.ch

Megjegyzések

Az útlevel ötlete és megvalósítása Bruno Kaufmann újságírónak és politikatudósnak köszönhető, aki a svédországi Falun – a helyi demokrácia útlevelét 2013-ban, Európában elsőként közzétevő település – választási bizottságának elnöke is.

<http://www.falun.se/demokrati>

<http://people2power.info>

<http://iri-europe.org>

FALUN

people2power
hosted by **swissinfo.ch**

IRI Initiative and
Referendum
Institute Europe

Képek: © istock (oldalak 2/6/7/10/12/14/16/21/22/23)

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Felelős kiadó: A látogatásszervezés és kiadványok osztálya
EESC-2015-15-HU

www.eesc.europa.eu

© Európai Unió, 2015

A sokszorosítás a forrás megjelölésével megengedett.

Nyomtatott változat
QE-04-15-149-HU-C
ISBN 978-92-830-2710-2
doi:10.2864/962746

Online változat
QE-04-15-149-HU-N
ISBN 978-92-830-2706-5
doi:10.2864/66553

HU